

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput V. Ex primo maximoque mandato ostenditur, solum Deum
amandum finaliter propter se; cætera non nisi finaliter propter ipsum.
Solum proinde Deum propter se dilectum, esse debere finem omnis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

tus est sine dilectione, nec spes, nisi, quod speratur, ametur. Quod & D. Alredus ait in spec. charit. c. 31.) sed non specialiter dicta.

CAPUT V.

Ex primo maximoque mandato ostenditur, solum Deum amandum finaliter propter se; cetera non nisi finaliter propter ipsum. Solum proinde Deum propter se dilectum, esse debere finem omnis deliberati amoris, atque adeo omnis deliberati actus nostri.

46 **O**rdinatam quaecumque dilectionem vel debere esse finaliter Dei propter se, vel finaliter propter Deum, communis traditio est veterum Patrum lib. 8. referendorum, quam etiam secuti sunt S. Anselmus Monol. c. 66. dicens, *rationalem creaturam ad hoc esse factam, ut summam essentiam amet. . . immo ut nihil amet nisi illam, aut propter illam. Quia illa est bona per se, & nihil est bonum nisi per illam.* Hugo de S. Victore l. 2. de Sacram. c. 8. *Deus est illud bonum, quod solum amandum est propter ipsum.* Magister Sentent. in 1. dist. 1. §. 2. Albertus Magnus in 2. dist. 40. a. 4. S. Thomas in 1. dist. 1. q. 2. in argum. *Sed contra, ibi: nihil diligendum, nisi in ordine ad Deum.* Et q. 3. *quaecumque sunt bona, non habent bonitatem, nisi in quantum accedunt ad similitudinem bonitatis divinae.* Unde oportet, cum bonitas sit ratio dilectionis & desiderii, ut omnia amentur in ordine ad bonitatem primam, sive propter ipsam, ut paulo post dicit. Alias (ut ait supplem. q. 49. a. 5. in corp.) staretur in creatura, quod sine peccato esse non potest. Ubertiora ex S. Doctore dabimus lib. 8.

47 Tantis Doctoribus innumeri alii, iique primarii illustrioresque ibidem referendi subscribunt. Duorum hic solum verba proferam, videlicet Eminentissimi D. Cardinalis Bona Manuuct. ad caelum c. 1. *Non patitur lex amoris quidpiam cum Deo amari, nisi in Deo, vel propter Deum.* Et princip. vitae christ. p. 1. §. 29. *Si rebus creatis inhaeremus, & ipsas propter se diligimus, sine ulteriori relatione ad Deum, damnata cupiditas est.* Et p. 2. §. 38. *Deus pra omnibus & super omnia diligendus, reliqua vero in ipso & propter ipsum, ut amor noster ordinatus sit.* Necnon Illustrissimi D. Episcopi Castoriensis Amor. poenit. p. 1. c. 2. *Non potest cor nostrum. . . in aliqua haerere creatura, nisi Deum saltem venialiter offendat. . . naturalis ordo violatur, dum homo. . . creaturam propter seipsam, Deum vero amat propter creaturas.*

48 Rationibus validissimis, ex Christiana Philosophia, Theologiaque Sanctorum petitis, veritatem istam probavimus lib. 5. c. 11. Sed habemus firmiorem, Propheticum, Evangelicumque sermonem, in stabilimentum illius. Siquidem invictè probatur ex primo maximoque mandato, quod Matth. 22. sic exprimitur: *Diliges Dominum Deum tuum*

ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & in tota mente tua. Luc. 10. *ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua.* Marci 12. sic: *ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota virtute tua.* Deuteronomii verò cap. 6. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua: eruntque verba haec, qua ego praecipio tibi hodie, in corde tuo, & enarrabis ea filiis tuis, & meditaberis in eis sedens in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens atque consurgens. Et ligabis ea quasi signum in manu tua, eruntque & movebuntur inter oculos tuos, scribesque ea in limine, & ostiis domus tua.*

Quis unquam credidisset fore ut mandatum istud, moralium omnium principiorum primum maximumque, verbis tam perspicuis, tam patheticis, tam expiis, tam extensis, tam efficacibus, à Deo latum, sophisticis Casuistarum nonnullorum argutis usque adeo obscuraretur, extenuaretur, & vix non ad nihilum redigeretur; vel eorum nonnulli asserere non vererentur, eo effectivum amorem praecipere, non affectivum, id est amorem, non amorem? vel affectivum praecipere praecipio clementiae, non rigoris, id est sub reatu aeternae damnationis; vel eo nihil aliud à nobis exigi, quam ut ipsi aliis in praecipis pareatur; vel eum qui semel in vita uno amoris actu interno fungitur, plus facere quam in rigore praecipitur. Vel ad eum eliciendum solum teneri bis aut ter in vita, in principio scilicet, medio, & fine illius; vel semel in anno; vel semel in tribus, quatuor vel quinque annis; vel ne singulis quidem rigorosè quinquenniis; vel tunc solum ad id esse obligationem quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam, quâ justificari possumus?

Quis (inquam) credidisset ullius mortaliū eò progredi posse cecitatem, ut assertionibus tam indignis, imò tam impiis, praestare non erubesceret assensum, quibus & natura, & ratio, & divini Verbi tam evidenter reclamant autoritas? Ego certè non credididsem, nisi propriis oculis in libris vel opusculis Assertorum, illas assertiones divini amoris inimicas legissem.

Quid ergo dicendum de vecordi, impiaque haereti post damnatas ab Ecclesia supra relatas assertiones 14. Januarii 1589. in Collegio Mustipontano Soc. Jesu publicè defensa: *Deum finem ultimum, homo non tenetur amare, neque in principio, neque in decursu vitae suae moralis?* An non sine corde esse oportuit, qui tam vecordem errorem evomuit? Quis non propositionem illam ut haereticam damnet, uti meritò damnavit Alexander VIII.?

Quis denique non obstupescat, quòd ubi obscurum facer textus non reliquit, quo tempore, quo loco, quo actu vel opere Deum nos oporteat diligere; quando non solum praecipit Deum diligere *ex toto corde, ex tota mente, ex tota virtute, ex tota fortitudine, ex omnibus*

nibus viribus nostris, sed & rationem addidit cur ita? addidit & circumstantias illas, quod primum illud maximumque mandatum semper ob oculos nostros positum esse deberet, quovis tempore & loco, sive scilicet in domo effemus, sive in itinere, sive dormientes, sive confurgentes, seu vigilantes, sive fedentes, sive ambulantes, &c. Nihilominus inventi sunt hodierni Theologi, qui se dicunt orthodoxæ fidei & authoritatis Pontificiæ Defensores, qui non erubuerunt ad Tribunal Innocentii XII. censurâ notandas deferre sequentes propositiones: *Nullus est locus, nullum tempus, nullum opus, in quo ab hoc amore cessari possit. Est ergo hoc præceptum ad omnia tempora determinatum. Datur præceptum obligans sub peccato referendi omnia opera deliberata in Deum. Non tantum aliquoties in vita; sed toto tempore vite oportet Deum ex toto corde diligere, sic ut quovis tempore de nobis verè dicatur, quod amor Dei in nobis dominetur.*

53 Sed irrito conatu eas detulerunt. Quippe alienum est ab Ecclesia Romana, damnare propositiones in sacris Litteris, in communi Sanctorum traditione, in rationibus Theologicis fundatissimas. Itaque primo maximoque mandato, quo Deus non solum dicit: *Diliges Dominum Deum tuum*; sed addit, *ex toto corde, ex tota mente, tota virtute, nullam vite nostræ partem reliquit que vacare debeat*, inquit Augustinus l. 1. de doctr. christ. c. 22. Cumque rursum addit: *Eruntque verba hæc, que ego præcipio tibi hodie, in corde tuo. & meditaberis in eis sedens in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens, atque confurgens, &c. perspicuè declarat, quod non cessatio sedentis ab hoc amore debet cessare; non quies dormientis ab hoc amore quiescere; non vigilia confurgentis, neglecto hoc amore, aliis intendere; non labor itinerantis ab hoc amore discedere; sive domi, sive foris, quocumque loco, quocumque tempore, quocumque in opere homo fuerit, Dei amator esse debet. Alia opera ut manum ejus occupent, licet; ut alius amor cor ejus occupet, minime licet*, ait Illustriss. D. Episcopus Castoriensis in Amore pœnitente l. 1. c. 2. n. 1. Primo proinde isto mandato præcipimur non solum nihil unquam facere divino amoris contrarium (quemadmodum enim propriè non diligimus, per hoc præcisè quòd nihil contra amorem faciamus; sic propriè non diligimus *ex toto corde*, per hoc præcisè quòd nihil unquam contra amorem faciamus;) sed & nullo tempore, vel loco, vel opere, à divino amore voluntariè ferri. Istam quippe primi maximeque mandati expositionem, velut genuinam, & legitimam, sancti Patres communiter tradunt; Origenes, Basilius, Augustinus, Theodoretus, Victor Antiochenus, Bernardus, Franciscus Assisias, Aquinas, Thomas Villanovanus, &c.

54 Primò namque Origenes to. 23. in Matth. dicit, *toto corde Deum diligere, nihil aliud Tom. I.*

esse, quam amare secundum totam recordationem, operationem, & cogitationem... ex tota mente, nihil aliud proferre, quam que sunt Dei, &c.

2°. Basilius in Psal. 44. ly *ex toto*, sive (ut ipse legit) *ex omni corde*; dicit idem esse, quod ex corde non diviso; eo proinde mandato, prohiberi cordis seu amoris partem dare ulli creaturæ, ipsam propter se, non propter Deum diligendo: *Hoc autem quod ex omni dicit, divisionem in alia nullam admittit. Quantum enim dilectionis in hæc inferiora insumpseris, tantum necesse est ut ei adimas, quod totum est.* Unde in reg. fus. disput. interrogat. 195. dicit, *omnia propter Deum ex Dei mandato facienda.*

3°. Augustinus loco citato, ex primo illo mandato probat, nullam vite nostræ partem Dei amore vacuam esse debere, nec licitum esse aliam rem, ne seipsum quidem, vel proximum, propter se diligere, sed dumtaxat propter Deum. *Hæc enim regula dilectionis divinitus constituta est, "Diliges proximum tuum sicut teipsum": Deum verò, "ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente, "ut omnes cogitationes tuas, & omnem vitam, & omnem intellectum in illum conferas (id est, referas) à quo habes ea ipsa que conferas. Cum autem ait toto corde, totâ animâ, totâ mente, nullam vite nostræ partem reliquit, que vacare debeat (à Dei dilectione). & quasi locum dare (id est, permittere) ut aliâ re velit frui; sed quidquid aliud diligendum venerit in animum, illuc rapiatur, quò totus dilectionis impetus currit, id est, referatur in finem divinæ illius dilectionis. Unde concludit: Quisquis ergo rectè proximum diligit... eum diligens sicut seipsum, totam dilectionem sui, & illius, refert in illam dilectionem Dei, que nullum à se rivulum duci extrâ patitur, cujus derivatione ipsa minuatur. Quid (quaso) illustrius, quid apertius, quid expressius desiderari potest ad intentum? Ecce magnum dilectionis præceptum Aquila Patrum sic explicat, ut secundum illud nulla vitæ nostræ pars à præcepta ibi dilectione vacare permittatur, nec liberum nobis relinquatur, aliquid præter Deum diligere, absque relatione ad Dei dilectionem, sed ad eam referre oporteat omnes cogitationes, & omnem vitam, & omnem vite partem, & omnem dilectionem nostri & proximi, alteriusque cujuscumque rei. Quia scilicet id importat præcepta Dei dilectio *ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente, quæ dilectio nullum à se rivulum duci extrâ patitur, cujus derivatione ipsa minuatur*; id est, non patitur quidquam extra Deum diligi, cum diminutione dilectionis Dei. Quæ profectò, secundum Augustini doctrinam, minuitur dilectione cujuscumque rei extra Deum, non propter Deum: *Siquidem minus te amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat.* Lib. 10. confess. c. 29.*

4°. Author Soliloquiorum c. 19. (habent- 57 K k

tur inter opera Augustini; licet enim Augustini non sint, ex Augustino desumpta sunt) Domine, iussisti in lege tua, ut diligam te in toto corde meo, tota anima mea, & tota mente mea, & tota fortitudine mea, & totis viribus, & etiam ex intimis medullis cordis mei, omnibus horis & momentis, quibus frui bonis misericordia tua... Sicut ergo nulla hora est, vel punctum, in omni vita mea, quo tuo beneficio non utar; sic nullum debet esse momentum, quo te... non diligam ex omni fortitudine mea, &c.

58 5°. Theodoretus q. 3. super Deuteronom. querit: quid significet, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo? Respondetque: Manifeste nos docuit Dominus, neminem duobus dominis servire. Ex hoc igitur loco docetur dilectionem non scindere in dilectionem Dei, & uxorum; in dilectionem Dei, & liberorum: sed totam dilectionis vim Creatori Deo consecrare; deinde secundum Creatorem, qua unicuique sunt utilia impartiri, velut liberis, fratribus & amicis, &c. Siquidem pertinet etiam ad dilectionem Dei hac praeferre.

59 6°. Victor Antiochenus in Marcum: Lex ista (Diliges, &c.) ejusdem rei, circa eandem materiam, repetitione praeter ceteris abundat: habet enim, ,, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua. ,, Facit hoc autem, quo hominem tanto Dei amore flagrare debere demonstrat, ut nihil prosum in ullam omnino anima facultatem irrepere sinat, quod suam erga Deum dilectionem excludat, aut diminuat, aut aliud transferat.

60 7°. Bernardus in lib. de dignit. amoris c. 10. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo... In eo quod dicit, ex toto corde tuo, totam sibi vendicat voluntatem: in tota anima, totum amorem, &c. Quomodo totum amorem? dixerat c. 7. nihil debere amari, nisi propter Deum. Serm. 12. in Psal. Qui habuit, sic uberius explicat: Totius ei reddatur amor... à quo nobis est totum, unde amare possumus... sic ergo dilectio... quasi sola regnare debet in nobis, ut quicquid deberetur ceteris, sibi vendicaret, & ex dilectione omnia faciamus. Sic divinus prevalere debet amor, & quodammodo praedominare universis, ut solus ipse, non solum praeter omnibus, sed in omnibus ametur. Quid enim extra ipsum reliquit ceteris, qui totum cor, totam animam, totam virtutem, Domino suo in dilectione donavit, uti sibi Dominus donari praecipit, dicens: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c. Et in libro de modo bene vivendi ad foror. c. 5. Debemus Deum diligere ex toto corde, id est, ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota voluntate, & ex tota mente, & ex tota memoria, ut omnem intellectum, & omnes cogitationes nostras, & omnem vitam nostram ad eum dirigamus, à quo omnia bona habemus, ut nulla pars vita nostra otiosa relinquatur; sed quicquid in animum venerit, illuc dirigatur, ubi impetus dilectionis currit.

61 8°. S. Franciscus Assisias, Seraphici Ordinis Minorum Fundator, in expositione Orat.

Domin. ad illa verba: fiat voluntas tua, sic primum mandatum exponit: *Amenem te ex toto corde, te semper cogitando: ex tota anima, te semper desiderando: ex tota mente, omnes intentiones nostras ad te dirigendo, & honorem eum in omnibus querendo: & ex omnibus viribus nostris, omnes vires, sensus anime & corporis, in obsequium tui amoris, & non in alio exponendo.*

9°. S. Thomas Aquinas 2. 2. q. 27. a. 5. 62. Homo debet... quicquid habet ad Dei amorem ordinare, secundum illud Deuteronom. 6. "Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo." Et q. 44. a. 5. dicit, quod his verbis praecipitur nobis, ut tota nostra intentio feratur in Deum, sive, ut omnia referantur in Deum (ait I. 2. q. 100. a. 10. ad 2.) & ideo praecipitur charitatis implere homo non potest, nisi etiam omnia referantur in Deum. Quomodo? ex charitate, saltem generaliter dicta; sequitur enim: Sic ergo qui honorat parentes, tenetur ex charitate honorare; non ex vi hujus praecipi, quod est, *Honora parentes; sed ex vi hujus praecipi, Diliges Dominum Deum tuum, &c.* Idem de debito cuique reddendo dicit lect. 3. in cap. 3. ad Galat. Si reddas tibi, vel proximo, quod debes, & hoc non facias propter Deum, magis es perversus, quam justus; cum ponas finem in homine; adeoque stes per dilectionem in creatura; quod sine peccato fieri non posse, docet supplem. q. 49. a. 5. ad 1.

10°. Idem S. Thomas opusc. 35. aliis 18. 63. de perfect. christ. c. 5. explicans ad quid homo teneatur, ex vi praecipi de diligendo Deum ex toto corde, tota anima, tota fortitudine, &c. Ex toto (inquit) corde, mente, anima & fortitudine Deum diligimus, si nihil nobis desit ad dilectionem divinam, quod actu vel habitu (id est, virtute) in Deum referamus. Et hujus divina dilectionis perfectio datur homini in praecipo. Primo quidem, ut omnia in Deum referat, sicut in finem, sicut Apost. dicit I. Cor. 10. Sive manducatis, sive bibitis, vel quid aliud facitis, omnia in gloriam Dei facite. Quod quidem impletur, cum aliquis vitam suam ad Dei servitium ordinat, & per consequens omnia, qua per seipsum agit, virtualiter ordinantur in Deum, nisi sint talia, qua à Deo abducunt, sicut sunt peccata... Tertio, ut quicumque homo amat, in Deo amet, & suam omnem affectionem ad Dei dilectionem referat... Quarto, ut omnia exteriora nostra verba & opera ex divina charitate formentur, secundum illud I. Cor. ult. Omnia vestra in charitate fiant. Et sic Deus ex tota fortitudine diligitur. Hic est ergo tertius perfectae dilectionis modus, ad quem omnes ex necessitate praecipi obligantur. Tametsi nihil expressius desiderari queat, alia lucidissima testimonia ipsius lib. 8. c. 1. proferemus.

11°. S. Thomas de Villa-nova serm. I. in 64. Domin. 17. post Pentecost. Praecipis Domine... ut amem te, & in omnibus, & super omnia diligam te. Iane Domine... postquam à te fa-

Eius sum, & tanto pretio redemptus, post tot
 & tanta beneficia, que mihi quotidie prestat,
 opus est mandato, ut diligam te? ... Attendi-
 te, fratres charissimi, attendite & videte, qua-
 lia precepta nobis injungit Deus... Diliges
 Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex
 tota anima tua... O quam iustum & equum est
 Domine, ut amet te opus tuum quod fecisti...
 gratis fecisti illud... ad quem igitur, nisi ad
 te, debuit esse conversio ejus? Si pictor imagi-
 nem pulchram depingeret in tabula, & illi vi-
 sum dare posset & sensum, ut seipsum, pulchritu-
 dinem suam, & pictorem suum agnosceret,
 & coram se positum videret, quo amore...
 existimas diligeret ipsum? Aut quid aliud ima-
 go illa toto conatu ageret, quam amare, lau-
 dare, colere & venerari pictorem suum, à quo
 habuit ut esset, & tam pulchra esset? ... Et
 tu, homo, non solum hujus tanti & tam miri-
 fici pictoris imago es, quia ipse te fecit: sed
 (quod valde majus est) quia in te seipsum de-
 pinxit. Ad imaginem enim ejus plasmatus es,
 ut ipsa te similitudo ad amorem ejus amplius in-
 citaret. Quanti igitur piaculi reus es, si tantam
 neglexeris gratiam, & tanti immemor fueris
 beneficii? Illi namque debes quidquid es, quid-
 quid potes, quidquid sapis, te totum denique;
 cui enim debetur fructus, nisi ei qui plantavit
 arborem? Illi igitur integrum debes amorem,
 qui tibi amandi præstitit facultatem. Illi debes
 omnes cogitationes, qui vim intelligendi anime
 tue inferuit. Illi debes desideria omnia tua, &
 appetitus, qui appetendi desiderandique poten-
 tiam in te plantavit. Si quam igitur cogitatio-
 nem, si quam dilectionem in alio expendis, si
 quid aliud cupis aut sapis, si quid agis vel me-
 ditaris, quod non ipse, aut non propter ipsum
 est, fur es & latro, & alienum est quod prodi-
 gis... Illi enim, qui tibi præstitit ut esses, om-
 nis actus & operatio tua jure debetur. Non igitur
 tibi sit injuria, si à te exigatur, ut ex toto
 corde, & ex tota anima, & ex omni mente
 diligas ipsum, ac ex te toto. Denique quia to-
 tus illius es (tres enim potentias... in te plan-
 tavit Altissimus, intellectum scilicet, voluntatem
 & sensum) horum à te jure suo fructum
 (omnem, ut antè dixit) à te exposcit, cum præ-
 cipit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde
 tuo, ex tota anima tua, & ex tota mente tua.
 65 12°. Allatam Sanctorum expositionem se-
 cutus Jacobus Alvarez de Paz. lib. 6. de vita
 religiosè instituenda c. 2. eodem & ipse modo
 primum explicat mandatum: Diliges Dominum
 Deum tuum ex toto corde tuo, ita ut omnem
 amorem voluntatis tua in eo colles, & ad
 nullam rem, nisi propter illum, atque ut illi
 actu placeas, voluntate seraris. Dilige ex to-
 ta anima, ita scilicet ut omnem motum appe-
 titus, minus ordinatum, propter illum forti-
 ter comprimas, & omnes actus hujus vite mor-
 tialis in ipsum dirigas. Dilige ex tota mente,
 ita ut eum semper cogites, semper sis, &
 intellectu & affectu illi inhæreas. Dilige ex
 omnibus viribus, ita ut omnes sensus & vires
 Tom. I.

corporis, actuali intentione (id est, non solâ
 habituali) in Domini sui obsequium impen-
 das.

66
 Ite nunc expositæ Dei dilectionis vexato-
 res, allatamque Sanctorum, vestrique Alva-
 rez de Paz. doctrinam Pontificio deserte Tri-
 bunali censurâ perstringendam. Numquid
 vobis honorificum est hæc lumina Civitatis
 Dei hostiliter insectari? Videte & attendite
 quibuscum nobis sit causa communis. Intro-
 duxi vos sedandos atque sanandos, non in
 alicujus Philosophi auditorium, sed in San-
 ctorum Patrum pacificum honorandumque
 conventum. Aspicite tot & tales Ecclesiæ Ca-
 tholicæ defensores. Hic est Basilii, hic Au-
 gustinus, Bernardus, Thomas, &c. quorum
 vos movere debet tam perspicua consensio.
 An non alienum est à Romanæ Ecclesiæ mo-
 re communem eorum doctrinam proscribere?
 Anne ipsi suâ illâ doctrinâ homines adi-
 gunt in desperationem observandi primum
 maximumque mandatum, uti dicitis in col-
 lectione vestra propositionum per Belgium
 disseminatarum p. 8. a. 3. pag. 140? Lau-
 dandus esset vester zelus, si esset secundum
 scientiam, & secundum Sodalitii vestri reser-
 varam, ad majorem Dei gloriam. Talem non
 esse, videntur evincere fortissima argumenta
 sequentibus capitibus, duobusque sequenti-
 bus libris proferenda, quibus invictè probatur
 veritas propositionum, quas accusare non
 erubuitis; quemadmodum & ea quæ à nobis
 allegata sunt Prolegomeno 7. §. 1.

CAPUT VI.

Ratio primi mandati, seu titulus in quo fun-
 datur, titulus utique Creatoris & Domini
 nostri, allatum sensum ipsius ostendit esse
 legitimum.

67
 Ratio ista, seu titulus & causa primi man-
 dati Deuteron. 6. exprimitur his verbis:
 Audi Israël: Dominus Deus noster, Dominus
 unus est, diliges Dominum Deum tuum ex to-
 to corde, &c. Quasi diceret: quia ipse solus
 est Dominus, eò quòd utique ipse unus & so-
 lus est Creator & Conservator noster, idèd
 diliges Dominum Deum, &c. Cum igitur in-
 telligentia dictorum (ut D. Hilarius ait) ex
 causis assumenda sit dicendi, si qua foret ambi-
 guitas in verbis illis, diliges ex toto corde,
 &c. quo tempore, loco, & opere, Deus di-
 ligendus sit, per causam allegatam, seu di-
 ligendi rationem, ambiguitas sublata intel-
 ligeretur.

68
 Atqui causa, seu ratio illa, Creatoris &
 Domini, postulat, Deum omni tempore,
 loco & opere deliberato à nobis diligi, nec
 aliquid extra Deum diligi, nisi propter Deum:
 in quantum enim Creator, est principium,
 finis, & Dominus absolutissimus totius esse
 nostri, omniumque facultatum, potentia-
 rum & operationum nostrarum. Ipsi ergo,